
Amaravani SamvAdaH

అమరవాణీ సంవాదః

Document Information

Text title : Amaravani Samvadah

File name : amaravANIsamvAdaH.itx

Category : misc

Location : doc_z_misc_general

Transliterated by : samskrit.samvadah@gmail.com

Proofread by : samskrit.samvadah

Description/comments : Sarhidaya, The Sanskrit Journal, Ed. R. Krishnamachariar, 1892 Vol XX, No. 1, 3, 4

Latest update : May 2, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

May 2, 2025

sanskritdocuments.org

అమరవాణీ సంవాదః

సహృదయాయాం పత్రికాయాం ౧౯౧౫ ఖ్రీస్తాబ్దే ప్రకాశితోఽయం అమరవాణీనామధేయః
సంసంవాదః ।

॥ శ్రీః ॥

॥ అమరవాణీ ॥

రామశాస్త్రి - పణ్ణితవర్య చిరాద్దృష్టోఽసి । కథం వర్తతే గైర్వాణీప్రవచనం యుష్మదీయాంజ్ఞమహాపాఠశా
।

లక్ష్మణశాస్త్రి - జప్తామ్యహం వర్తమ । బహిష్కృతాంజ్ఞకలాశాలాసు ఏషా అనుపయుక్తేతి
అర్థవన్త్యం దత్త్వా నిష్కాసితా । మదీయే విద్యాలయే తు యథేయం స్వయమేవ క్షీణా
క్రమేణాదర్శనం గచ్ఛేత్ తథా ప్రయత్న అనుష్ఠీయతే ।

రామ - కిమపరాధమనయా తపస్విన్యా ।

లక్ష్మణ - తస్యాః సత్తైవాపరాధ్యతి ।

రామ - న ఖల్వవగచ్ఛామి ।

లక్ష్మణ - సా హి పూర్వమేవ ఆజ్ఞైర్విపశ్చిద్వరైః మృతకోటిషు పరిగణితా । అస్మదీయాః
పణ్ణితాస్తు న తథా మన్యంతే । ఏతే హ్యేనాం చిరజీవినిం దేవవాణీమ్ అమృతకోటిషు
గణయన్తి ।

రామ - పరస్పరవిరుద్ధమిదమాశయద్వయం విమృశ్యకోటిమాటీకతే ।

లక్ష్మణ - కిమత్ర విమర్శేన । తే తే స్వీయం సిద్ధాంతం సోపపత్తికం నిరూపయితుముద్యుజ్జితే
। తస్మాదియం మృతా అమృతా చేత్యభ్యుపగన్తవ్యమేవ ।

రామ - విరుద్ధధర్మాణామేకత్ర సమావేశః కథమభ్యుపగన్తవ్యః సూక్ష్మదర్శిభిః ।

లక్ష్మణ - అస్తీత్యేకే నాయమస్తీతి చైకే ఇత్యుక్తరీత్యా పాశ్చాత్యానాం తస్మత్తానుయాయినాం
చైషా మృతైవ । అస్మాకం తు నిత్యేయమమరవాణీ ।

రామ - కైర్వేతుభిరేషా మృతేతి నిశ్చితా పాశ్చాత్యైః ।

లక్ష్మణ - స్వీయేన దౌర్భాగ్యేన ।

రామ - కస్య ।

లక్ష్మణ - ఉభయోరపి ।

రామ - పాశ్చాత్యానాం గైర్వాణ్యాశ్చ దౌర్భాగ్యమముత్ర నిదానమిత్యాశజ్జుత ఇవ తే హృదయమ్ ।

లక్ష్మణ - ఆం తథా పాశ్చాత్యాః ప్రాయః సర్వేష్యపి విషయేషు అభినన్దనీయం బుద్ధివైశద్యమావహంతి సర్వవిదితమిదమ్ । అథాప్యేతే గైర్వాణ్యాః స్వరూపం కార్త్యైస్సనావగన్తుం న ప్రభవన్తి । గైర్వాణ్యపి ఆత్మనః సౌన్దర్యమస్మాకం సర్వేణాపి ప్రకారేణ ప్రదర్శయన్తి పాశ్చాత్యైః కేవలం చర్మమేదోమాంసాదివిరహితా అస్థిమూత్రావశేషా పరిదృశ్యతే । కిం క్రియతామస్మిన్ దైవాయత్తే కర్మవిపాకే ।

రామ - నేదం విశ్వసనీయమ్ । భాషాపఠనే సర్వేష్యధికారిణ ఏవ । అస్మాభిరవగతా విషయాః పాశ్చాత్యైర్నాబోధిషత ఇతి కిల భవానాహ ।

లక్ష్మణ - కః సంశయః । పాశ్చాత్యానాం భాషాయాం పాణ్డిత్యం నాస్తి । ఛన్దసామ్ అధ్యయనే యావానానన్దః శ్లోకానాం పఠనే యావతీ రసస్ఫూర్తిః రమణీయానాం పద్యానామనుశీలనే యావానాన్దాదః సరసానాం గద్యానాముచ్ఛారణే యావతీ చ ప్రీతిః సమున్మిషతి ఇత్యాదికం స్వానుభవేనేమే జ్ఞాతుం న శక్నువన్తి ।

రామ - కిమేతావతా ।

లక్ష్మణ - సరస్వైర్వాగ్విలాసైరావర్జితతోకతోచనాం హావభావాదిభిరాకృష్టయువజనమానసాం సున్దరీమనుషశ్చన్దః కవివరాః తస్యా విలాసవిభ్రమాదికం ప్రశంసన్తి । తామేవ మూకీభూతవాగ్వాపారాం రుగ్గళయ్యామధిగతామనుషశ్శన్తో భిషగ్వరాః నాసాదీనామవయవానాం చ పరస్పరమానుగుణ్యం జఠరాదీనామ్ అన్తర్నాడినాం చ మానోన్మానాదిష్వచిత్యం చ ప్రశంసన్తి । ఏవమేవ గైర్వాణీవిషయే వయం కవివరాః పాశ్చాత్యాస్తు భిషగ్వరాః । ఇయానేవ భేదః ।

రామ - భాషాయాః సౌకుమార్యవిజ్ఞానే అస్మదీయేష్యపి శాస్త్రివర్యేషు పరస్పరమాశయభేద ఉపలభ్యతే । ఇదమేవాభిప్రేత్య నీలకణ్ఠదీక్షితేనోక్తమ్

వాచం కవీనాముపలాలయన్యాం

భుక్త్యై రసజ్ఞో యువతిం యువేవ ।

తామేవ భుక్త్యై నను తార్కికోఽపి

ప్రాణాన్తరన్భూత ఇవ ప్రవిష్టః ॥ ఇతి

లక్ష్మణ - సత్యమ్ । తార్కికాః శాబ్దబోధవిచారతత్పరాః శాబ్దికాః ప్రక్రియానిపుణాః
మీమాంసకాః న్యాయసంచారవేదినః వేదాన్తినః అధ్యాత్మరహస్యావగమబద్ధదీక్షాః
స్వీయసంస్కారానుగుణం భాషాయా రసమాస్వాదయన్తి । భిన్నరుచిర్హి లోకః ఇతి
న్యాయమనుసృత్య రసాస్వాదనప్రకారే భేదః స్వాభావిక ఏవ । అథాపి భాషాయాః
సాన్దర్యసౌకుమార్యాదివిషయే అస్మదీయపణ్ణితానామ్ ఆశయః ప్రాయేణ ఏకరూప ఏవ
।

రామ - పాశ్చాత్యాః కిమర్థమిదృశాన్లుణాన్ న గణయన్తి ।

లక్ష్మణ - తే హి ధాతూనాం ప్రకృతీనాం ప్రత్యయానాం చ స్వరూపవిజ్ఞానే మహాన్తం
పరిశ్రమమగ్గీకృత్య భాషాణాం పరస్పరసంబద్ధావేదకం నవీనం కిమపి శాస్త్రం నిర్మాయ
తదజ్ఞతయా గైర్వాణీపఠనోద్యమమనుతిష్ఠన్తి ।

రామ - ఇదమప్యవశ్యకమేవ కిల ।

లక్ష్మణ - అస్థిని శరీరస్య ఆవశ్యకానీత్యత్ర కస్య వా విప్రతిపత్తిః । శుష్కాస్థిపరిశీలనేన
భాషాయాః సౌకుమార్యాదికం న జ్ఞాయేత । మనుష్యశరీరస్య వానరశరీరస్య చ
సౌసాదృశ్యమనేకేష్వంశేషూపలభ్యతే ఇత్యతో హేతోః మనుష్యో వానరాత్సముత్పన్నః
ఇతి సిద్ధాన్తితం కేనచిత్పాశ్చాత్యపణ్ణితేన । ఏవమేవ గైర్వాణ్యాః భాషాన్తరాణాం
చ ప్రకృతిప్రత్యయధాతుస్వరూపేషు సంవాదః సాదృశ్యం వా వర్తతే ఇతి హేతోః
తాసామేకస్మిన్గణే నివేశః అగ్గీక్రియతే । ఆర్యభాషాగణః ద్రమిడభాషాగణః ఇత్యాదయో
భాషాశాస్త్రే నిరూప్యన్తే ।

రామ - కిం ప్రయోజనమనయా కాకదన్తపరీక్షయా ।

లక్ష్మణ - భాషాశాస్త్రం నామేదం వైదుష్యస్య నికషత్వేన పరిగణ్యతే పాశ్చాత్యైః ।

రామ - తర్హి యద్యద్భాషాశాస్త్రే నోపయుజ్యతే తత్సర్వం పఠనానర్హమితి తే విశ్వసన్తితి
ప్రతిభాతి ।

లక్ష్మణ - విషయాన్తరాణాం పఠనేన బుద్ధివైశద్యం న లభ్యతే ఇతి తే విశ్వసన్తి ।

రామ - సర్వః కాన్తమాత్మీయం పశ్యతి ।

రామ - నిరూపణశిలా హిమే సదసద్వివేచనచతురాః కథమేవమాత్మదోషాన్ను పశ్యన్తి ।

లక్ష్మణ - ఈశ్వరమాయైవాత్ర నిదానమ్ ।

రామ - హేతునానేన న సంతుష్టామి । సమీచీనం కారణమన్వేషణీయమ్ ।

లక్ష్మణ - కిచ్చోద్విచిన్త్య । ఆత్మదోషావగమః సత్వగుణసంపన్నానామేవ సంభవతి । ఆహారశుద్ధౌ సత్వశుద్ధిః । మధుమాంసప్రాయమాహారమనుసేవతామేతేషాం కథం సత్వోద్దేకస్యావసరః । రాజసా హిమే పార్థివభోగానుసేవనమేవ జీవితఫలం మన్వానా ఆత్మానుశాసనప్రకారం వైవ జానన్తి । దేహాత్మవాదినో బహవ ఏతేషాపలభ్యన్తే ।

రామ - దేవవాణ్యామతిమహాస్తమాదరమావిష్కృర్వన్తిమే ఇతి కిల మయా శ్రుతమ్ । అతః శాస్త్రపరిశీలనేన తైరాత్మగుణసంపత్తిరధిగన్తుం శక్యతే ఖలు ।

లక్ష్మణ - ఉక్తః కిల మయా తేషాం గైర్వాణీపఠనసంప్రదాయః ।

రామ - కోఽయమ్ ।

లక్ష్మణ - వేదగతాని పదాని పరిశీల్య భాషాణామపి షట్ భావవికారాః సన్తితి నిశ్చిత్య భాషాశాస్త్రమేకం రచయిత్వా స్వకపోలకల్పితాన్ సిద్ధాంతాభాసాన్ సర్వత ఉద్ఘోషయన్తి ।

రామ - ప్రాచీనైవేయం సరణిః శ్రీమద్భిర్యాస్కప్రముఖైర్నైరు కైరుపదిష్టైవేతి శ్రూయతే । పాశ్చాత్యానాం భాషాస్వరూపమధికృత్య ఆశయవిశేషాః నిరుక్తపఠనాదేవ సముత్పన్నా ఇతి కిల కథయన్తి ।

లక్ష్మణ - పురా సర్వేష్యస్మత్పూర్వపురుషాః కుత్రచిద్ధిరిప్రాన్తదేశే అవసన్ । తతో జనబాహుల్యాత్ తేషు కేచిత్ప్రృతీచీం దిశం గత్వా ఈరోప్ దేశే కృతనిలయా బభూవుః । కేవల దక్షిణాభిముఖం ప్రస్థితాః భారతవర్షమిమమాజగ్ముః । అతః ఆఙ్గా వయం చ ఆర్యాః విప్రకృష్టా బాన్ధవాః ఇత్యాదయః సిద్ధాంతాభాసాః యాస్మాదిభిః స్వప్నైష్యవిదితాః పాశ్చాత్యైరుద్ఘోష్యన్తే ।

రామ - తావతా కిం నః చ్చిన్నమ్ ।

లక్ష్మణ - పశ్చమాః బ్రాహ్మణాశ్చ ఏకజాతీయా ఇతి సిద్ధాంతః కథమభిజనైర్నాభ్యుపగమ్యతే ।

రామ - పశ్చమాః ఆర్యాణామాగమనాత్పూర్వమేవేమం దేశమధివసన్తః ద్రామిడా ఇతి వ్యవప్రాయన్తే ।

లక్ష్మణ - వయమపి ద్రమిడభాషాం వ్యాహరన్తః ద్రామిడా ఏవ ।

రామ - అస్మదీయా ప్రాచీనభాషా గైర్వాణ్యేవ । చిరం ద్రమిడేషు నివసన్తః ద్రమిడభాషామభ్యస్య వ్యవహారే తామేవ భాషాం ప్రయుజ్జ్మహి । తావతా వయం ద్రమిడా న భవేమ ।

లక్ష్మణ - ద్రమిడభాషాయా అపి గైర్వాణ్యేవ మాతృభూతా ।

రామ - న హి న హి । ద్రమిడభాషాసు గైర్వాణీమయాని కానిచన పదాని ప్రవేశమలభన్త ।
తదైవ బహ్విషు భాషాసు భాషాన్తరగతానాం పదానాం స్వికారస్తదా తదా సంభవత్యేవ ।

లక్ష్మణ - గైర్వాణ్యభావే ద్రమిడభాషాయా అసంభవ ఏవ ।

రామ - ద్రమిడభాషా వ్యవహారేషు సర్వదోషయుక్తా జీవతి । గైర్వాణీ తు న తథా ।

లక్ష్మణ - ద్రమిడభాషాయాః భాషాత్వమేవ న మయా అభ్యుపగమ్యతే ।

రామ - భవతా నాభ్యుపగమ్యతే చేదపి అన్యైరభ్యుపగమ్యతే ।

లక్ష్మణ - ద్రమిడభాషాయాం సంపూర్ణా వర్ణావలిర్వాన్తి । క ఖ గ ఘ ఇతి చతుర్ణామపి
స్థానే క ఇత్యేక ఏవ వర్ణః ద్రావిడాశ్చ ।

రామ - ఆఙ్గవాణ్యాం F Z W ఇతి వర్ణాని సన్తి । తాని గైర్వాణ్యాం నోపలభ్యన్తే ఇతి హేతోః
గైర్వాణ్యాః భాషాత్వమపవదితుం కో వా శక్నుయాత్ ।

లక్ష్మణ - భవతా నిర్దిష్టాని వర్ణాని అర్ధాక్షరాణి । తేషామభావ ఏవ గైర్వాణ్యా
ఉత్కర్షాధాయకః ఇతి పణ్డితా మన్యన్తే ।

రామ - అనుస్వారవిసర్గాదయోఽపి అర్ధాక్షరత్వేన పరిగణ్యన్తే శాబ్దికైః ।

లక్ష్మణ - తాదృశానాం వర్ణానామభావే కథమివ భాషా ప్రయోగోపయోగిని భవేత్ ।

రామ - తత్తద్వర్ణాస్తత్తద్భాషాణాం ప్రయోగే అత్యన్తమావశ్యకా ఏబ ।

లక్ష్మణ - ఆఙ్గభాషా హి నామ మయా బహువారం శ్రుతా । పక్షిణాం వాశితమివాత్యన్తమవ్యక్తముచ్ఛన్న
కిలేయమ్ ।

రామ - తద్భాషాభిజ్ఞానాం సా వ్యక్తేవేత్యనుశ్రూయతే ।

లక్ష్మణ - గైర్వాణ్యాం శ్రుతాయాం యావచ్ఛ్రవణసుఖమనుభూయతే తావన్నాన్తి
ఆఙ్గవాణ్యామితి భాషాద్వయవేదినో మన్యన్తే ।

రామ - కిందేశీయాస్తే ।

లక్ష్మణ - అస్మదేశీయా ఏవ ।

రామ - భాషాద్వయవేదినామాఙ్గానామస్మిన్విషయే కీదృశోఽభిప్రాయ ఇతి అపి నామ
జానీషే ।

లక్ష్మణ - తాదృశాః పాశ్చాత్యేషు న సన్తి ।

రామ - మోక్షమూలభట్టాదయో బహవః గైర్వాణ్యాం విచక్షణా ఇతి జనాః కథయన్తి ।

లక్ష్మణ - సత్యమ్ । పరం హిమే గైర్వాణీం సుస్వరముచ్చయారయితం న ప్రభవన్తి ।

రామ - న కోఽపి హిన్దుదేశీయః ఆజ్ఞవాణీసముచ్చారణే ఐరోపీయమనుకర్తుం శక్నోతీతి తే విశ్వసన్తి ।

లక్ష్మణ - భోః శాస్త్రవర్య శాపితోఽసి బ్రాహ్మణకామ్యయా । తథ్యం వక్తవ్యమ్ । యథా అస్మదీయా ఆజ్ఞవాణ్యాం ప్రావీణ్యమధిగచ్ఛన్తి తథా ఆజ్ఞా గైర్వాణ్యాం నైపుణ్యమావహన్తి ఇతి సశపథముచ్యతామ్ । అస్మదీయాః కేచన ఆజ్ఞవాణ్యుచ్చారణే ఆజ్ఞానప్యధరీకుర్వన్తి ఇతి మయా సశపథం వక్తుం శక్యతే ఏవ ।

రామ - ఆజ్ఞవాణ్యాం తాదృశం ప్రవేశమధిగతవన్తః అస్మదీయాః గైర్వాణీం విద్విషన్తి ।

లక్ష్మణ - అత్ర నైతే తపస్వినః అపరాధ్యన్తి । పరం పాశ్చాత్యవిద్యాభ్యాసేన యద్యదైహికసుఖస్యానుపయుక్తం తత్సర్వం పరివర్జన్యమితి దృఢః సంస్కారః సంభవత్యేతేషామ్ ।

రామ - గైర్వాణీశ్రవణేన శ్రుతిసుఖం భవతి కిల ।

లక్ష్మణ - న కిచ్ఛేదేతత్ ।

రామ - తర్హి సంగీతశ్రవణమపి తాదృశమేవ ।

లక్ష్మణ - సత్యమ్ । సంగీతమపి సాహిత్యం సరస్వత్యాః స్తనద్వయమ్ ఇత్యభియుక్తా వదన్తి । అథాపి దేవవాణ్యామాదరో న భవతి పాపాత్మనామ్ ।

రామ - యే హి నామ గైర్వాణీమూర్తీయన్తే త ఏవ పుణ్యజన్మాన
ఇతి హి భవాన్మన్యతే ।

లక్ష్మణ - అథ కిమ్ ।

రామ - భో మర్షయ । గైర్వాణ్యాం నిష్ఠాతాః పణ్డితాః ప్రాయేణ అసూయాలవః అన్యోదయాసహిష్టవః దురభిమానినః పరస్పరం కలహాయమాణాః పుణ్యజనానతిశేరతే । అతస్తాదృశవిద్యాభ్యాసేన న కాప్యాత్మగుణసంపత్తిరధిగమ్యత ఇతి తస్యామాదరాభావ ఆధునికానామితి తర్కయామి ।

లక్ష్మణ - ఉత్తానహృదయాః పణ్డితాః అసూయాం క్రోధం చాన్తర్ని గూహితం న శక్నువన్తి । ఆజ్ఞవాణ్యభిజ్ఞాన్తు ।

బహిః సర్వాకారప్రగుణరమణీయం వ్యవహరన్

పరాభూహస్తానాన్యపి లఘుతరాణి స్థగయతి ।

జనం విద్వానేకః సకలమభినంధాయ కపటైః

తటస్థః స్వానర్థాన్వటయతి చ మౌనం చ భజతే ॥

ఇత్యుక్తరీత్యా ఆకారగోపనం కుర్వన్తోఽప్యంతఃపదుప్రసరామసూయాం నిరోద్ధమశక్నువంతః
గూఢమన్యేషాం విప్రియమాచరన్తి ।

రామ - ఉత్తానహృదయః క్షోభేన హృద్గతమఖిలం బహిర్వామన్ యథాజాతేషు పరిగణ్యతే
।

లక్ష్మణ - కాపట్యాదపి ఋజుత్వేన స్పృహణీయా ।

రామ - క్రోధేన సదసి వాక్పారుష్యేణాత్మనో మనోవికారావిష్పకరణమేవ ఋజుతా
చేన్నమస్తాదృశేభ్యః ఋజుకేభ్యో విద్యదభయః ।

లక్ష్మణ - కేచన స్వభావేనైవ క్రోధనాః తదా తదా బుద్ధివిక్షేపేణ యత్కిమప్యవచరన్తి ।

తాదృశాః సర్వత్రోపలభ్యన్తే । అత్ర గైర్వాణీ నాపరాధ్యతి । ఉక్తం చాభియుక్తైః ।

యః స్వభావో హి యస్యాన్తే స నిత్యం దురతిక్రమః ।

శ్వా యది క్రియతే రాజా తత్కిం నాశ్నాత్యుపానహమ్ ॥

ఇతి । మయా హి నామ సర్వసమైవేయమసూయా పణ్డితాస్తాం నిష్ఫలం బహిః
ప్రకాశయన్తి ఆఙ్గాస్తు న తథా ఇత్యభిప్రాయః సూచితః ।

రామ - తర్హి జనానాం గైర్వాణ్యామనాదరస్య కిం కారణమ్ ।

లక్ష్మణ - విత్తేషణైవ ।

రామ - విత్తేషణీయం భగవతీ సర్వానప్యాకులయతి ।

లక్ష్మణ - గైర్వాణీపఠనేన ప్రభూతం ద్రవిణమార్జయితుం న శక్యతే । భాషేయం మృతా
తదభిజ్ఞాశ్చ మృతప్రాయాః ఇతి ప్రాయో రాజభాషావేదినో మన్యన్తే ।

రామ - భాషాయాం పాణ్డిత్యసంపాదనం కేవలమాత్మసంస్కారాయ న తు ద్రవిణార్జనాయ
ఇతి విశ్వసన్తి దేశాన్తరీయాః ।

లక్ష్మణ - పురా అస్మద్దేశేష్యేవమేవాసీత్ । అధ్యాపనం నామ విప్రాణాం స్వీయా వృత్తిః ।
ప్రతిఫలమనప్తేష్యేవ వేదాః శాస్త్రాణి చాధ్యాపనీయాని । యో హి విద్వానాత్మనా పఠితస్య
శాస్త్రస్య ప్రవచనం వినైవ దేహయాత్రాం కరోతి స హ్యాన్యస్మిన్ జన్మని బ్రహ్మరాక్షసో

భవతి । అద్య తు సర్వస్యాపి ప్రాచీనధర్మస్యోత్సర్గః క్వచిత్క్వచిద్విపరీతాచరణమపి
విపశ్చిద్భిర్నిశ్శక్యమనుష్ఠీయతే ।

ఇతి శమ్ ॥

శబ్దార్థ (హిందీ, English)

౧. జప్రేమి - లజ్జిత హోతా హూఁ । I feel embarrassed

౨. సత్తా - అస్తిత్వ । Existence

౩. అర్ధవన్ధం దత్త్వా - గలా దబానా । Hold by neck

౪. విపశ్చిద్వైరైః - విద్వానో ద్వారా । by the scholars

౫. సోపపత్తికమ్ - ఆధారసహిత । with substance

౬. ఆటికతే - ఘూమతా-ఫిరతా హై । moves about

౭. ఉద్యుష్టతే - ఉద్యమ కరతే హైం । (They're) trying to

౮. బుద్ధివైశద్యమ్ - కుశాగ్రబుద్ధి । Sharp-intellect

౯. కార్తేన్యున - పూర్ణ రూప సే । by entirety

౧౦. దైవాయత్తే - భాగ్యాధీన మేం । under control of destiny

౧౧. కర్మవిపాకే - కర్మఫలసిద్ధాంత మేం । In the ripening of actions

౧౨. ఛన్దసామ్ - వేదో కే । of the vedas

౧౩. సమున్మిషతి - ఉదిత హోతీ హై । rises

౧౪. భిషగ్వరాః - ఔషధ దేనే వాలేం । Doctors of medicines

౧౫. అవయవానామ్ - అంగో కా । of body organs

౧౬. వాగ్వాప్సారః - బోల-చాల । Conversation

౧౭. విప్రతిపత్తిః - మతభేద । Disagreement

౧౮. భిన్నరుచిః - అలగ-అలగ రుచి రఖనే వాలా । of different interests

౧౯. సౌకుమార్య - కోమలతా । Delicacy

౨౦. ద్రవిడభాషాగణః - ద్రవిడ భాషా సమూహ । Dravidian Language Family

౨౧. వైదుష్యస్య - విద్యుత్తా కా । of scholarliness

౨౨. నికషత్వేన - కసాటి కే ఆధార సే । as the qualities of touch-stone

౨౩. నిరూపణశీలాః - నిర్ధారణ కరనే వాలేం । Analysts

౨౪. సదసద్వివేచనమ్ - సత్య ఔర అసత్య కా అంతర కరనా । Discrimination between
the real and the unreal

౨౫. సత్వోద్దేకః - సత్యభావ కా ఉదయ । Rise of true nature

౨౬. అనునేవతామ్ - నేవన కరనే వాలోం కా । Of the consumers

౨౭. పార్థివభోగాన్ - తౌకిక భోగోం కో | The Earthly pleasures
 ౨౮. దేహాత్మవాదినః - శరీర సే ఇతర ఆత్మా కో నకారనే వాలే | Mortalists
 ౨౯. ఆత్మగుణసంపత్తిః - ఆత్మా కే గుణ-గణ | Group of qualities of soul
 ౩౦. సిద్ధాంతాభాసాన్ - భ్రామక సిద్ధాంతోం కో | Delusional doctrines
 ౩౧. నైరుక్తైః - వ్యుత్పత్తిశాస్త్ర కే జానకారోం ద్వారా | by the etymologists
 ౩౨. ప్రతీచీమ్ - పశ్చిమ కో | to the West
 ౩౩. కృతనిలయాః - జినకే పాస ఘర హో | who are housed
 ౩౪. విప్రకృష్టాః - దూర కే | Distant
 ౩౫. ఛిన్నమ్ - పరేశానీ | Hurdle
 ౩౬. అభిజన్తైః - ప్రతిష్ఠిత జనోం కే ద్వారా | By the noble
 ౩౭. అభ్యుపగమ్యతే - స్వీకార కియా జాతా హై | being acknowledged
 ౩౮. ద్రావిడాః - ద్రవిడః | Dravidian
 ౩౯. అపవదితుమ్ - ఖండన కరనా | To refute
 ౪౦. ఆధాయకః - సహాయక | Supportive
 ౪౧. శాబ్దికైః - శబ్దశాస్త్రోం కే జానకారోం ద్వారా | by the lexicographers
 ౪౨. వాశితమ్ - కూజ | Chirping
 ౪౩. మోక్షమూలభట్టః - మైక్సమూలర నామక విద్వాన్ | Scholar Max Muller
 ౪౪. ప్రావీణ్యమ్ - వాక్కుశలతా | Conversiveness
 ౪౫. నైపుణ్యమ్ - కుశలతా | Expertise
 ౪౬. ఆవహన్తి - పా సకతే హైం | Obtain
 ౪౭. అధరీకుర్వన్తి - నీచా దిఖాతే హైం | Outperform
 ౪౮. ఐహికసుఖస్య - ఇస లోక కే సుఖ కా | Of the worldly pleasure
 ౪౯. శ్రుతిసుఖమ్ - కానోం కా సుఖ | The pleasure of hearing
 ౫౦. అభియుక్తాః - విద్వాన్ | The learned
 ౫౧. పుణ్యజన్మానః - శుభ జన్మే హుప | The virtuous born
 ౫౨. మర్షయ - ఛోడః | Excuse
 ౫౩. ఉత్తానహృదయాః - సీధే హృదయ వాలే | Frank-hearted
 ౫౪. నిష్ణాతాః - కుశల లోగ | The proficient
 ౫౫. అసహిష్టవః - అసహిష్టు లోగ | Intolerant ones
 ౫౬. కలహాయమాణాః - ర్షుగడః తే హుప లోగ | Being quarrelsome
 ౫౭. అతిశేరతే - అతిక్రమణ కరతే హైం | (They) Overshadow
 ౫౮. అన్తర్నిగూహితం - అన్దర ఛిపానే కే లిప | For concealing within

౫౯. ఆకారః - మానసికతా । Mental disposition

౬౦. పరాభూహస్తానాని - దూసరో కే విమర్శ కీ దుర్బల కడఁగియా ।
Vulnerabilities of the inference of others

౬౧. ఉపానహమ్ - జాతే కో । Shoe

౬౨. యథాజాతేషు - నవజాతో మేం । Among noobs

౬౩. ఋజుకేభ్యః - సీధే లోగో నే । From the simple-minded

౬౪. ద్రవిణమ్ - ధన కో । Wealth

౬౫. విత్తేషణా - ధన కీ ఇచ్ఛా । Desire for wealth

౬౬. ప్రతిఫలమ్ - ఫల । Return

౬౭. ఉత్సర్గః - త్యాగ । Abandonment

——
Amaravani SamvAdaH

pdf was typeset on May 2, 2025

——

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

